

RITKA MADÁRFAJOK MEGFIGYELÉSEI AZ ÉSZAK-HANSÁG VIDÉKÉN

Balsay Sándor

9241 Jánossomorja, Vadász tér 9.

ABSTRACT

BALSAY S.: OBSERVATIONS OF RARE BIRD SPECIES IN NORTHERN-HANSÁG. *Hungarian Small Game Bulletin* **12**: 151–154. <http://dx.doi.org/10.17243/mavk.2014.151>

Author presents his faunistical observations on rare bird species in Northern-Hanság (NW-Hungary) in the period between 1975 and 1993. The strictly protected or threatened species are the followings: Black Stork (*Ciconia nigra*), Black Kite (*Milvus migrans*), White-tailed Eagle (*Haliaeetus albicilla*), Red-footed Falcon (*Falco vespertinus*), Snowy Owl (*Bubo scandiacus*), Black Woodpecker (*Dryocopus martius*), Roller (*Coracias garrulus*), Dunnock (*Prunella modularis*) and Lesser Grey Shrike (*Lanius minor*).

KULCSSZAVAK: ritka madárfajok, faunisztikai adatok, Észak-Hanság

KEY WORDS: rare bird species, faunistical data, Northern-Hanság

1. BEVEZETÉS

Jelen közlésben elsősorban az Észak-Hanság területén, 1975-1993 között végzett, e területen ritkább, vagy természetvédelmi szempontból általában kiemelt fontosságú madárfajokra vonatkozó megfigyeléseimet teszem közzé.

2. RÉSZLETES MEGFIGYELÉSEK

FEKETE GÓLYA (*Ciconia nigra*)

Az 1976-os megjelenése nagy feltűnést keltett, bár az általunk kevésbé látogatott, nevezetes Figurákban már költetett korábban is. Fokozatosan terjedt el az Észak-Hanságban és legalább 7 fészekhelyét ismertük, ebből évente 5-6 fészék volt lakott.

1976.04.17.	2 pd	Vesszőserdő és Dombosházi rét felett köröztek
04.25.	4 pd	keringtek az előbbi rét felett
05.26.		megtaláltuk az első bizonyító fészket a közelben
06.26.		a fészék ellenőrzésekor 2 pd fióka volt a fészekben
08.06.	2 pd juv	tartózkodott a fészék közeli csatornában
08.08.	1 pd	Császárret-gulyaállási csatornában (ez már egy másik fészékhez tartozhatott)
1977.06.30.	1 pd ad.	a Bordacsi-csatornában tartózkodott
08.24.	1 pd	a Bordacsi-csatorna felett repült
1979.06.29.	2 pd juv	a dombosházi fészekben
1981.08.10.	2 ad és 3 juv	körözött a Hanságfalva, Madárerdő felett (lehetek dél-hanságiak is)
1985.04.06.	2 pd	a Dombosházi erdő felett köröztek
04.10.	1 pd	a Dombosházi erdő felé repült

04.21.	1 pd	a Dombosház melletti csatornából repült fel
1986.07.13.	1 pd	Krisztinaberek, Oldalégés (keleti oldal) felett repült
1987.04.09.	1 pd	Császárret, Gulyaállási csatornából repült fel
1988.04.21.	1 pd	Lébény, Töllösi erdőbe szállt be
1989.05.25.	1 pd	Császárret, Gulyaállási csatornában tartózkodott
05.27.	2 pd	Vesszőserdő, Dombosháznál repültek
07.09.	1 pd	Vesszőserdő melletti réten
08.23.	1 pd	Bordacsi-csatorna közelében repült
1991.07.07.	1 pd	Hanságfalva-somorjai erdőben egy csatornában táplálkozott
1992.07.29.	1 pd	Vesszőserdő felett repült

BARNA KÁNYA (*Milvus migrans*)

Költését nem tapasztaltuk, de költési időben is többször láttuk a környéken.

1976.05.04.	1 pd	Vesszőserdő (Kimle) mellett
1980.05.24.	1 pd	az Olajkúti út felett vadászott
06.09.	1 pd	a 86-os út császárreti szakasza mellett láttam repülni
1981.05.17.	1 pd	Rohrerföldi recetábla felett vadászott
1986.06.13.	1 pd	a 86-os út császárreti szakasza mellet láttam

RÉTI SAS (*Haliaeetus albicilla*)

A legnagyobb ragadozó madarunk hansági megjelenése az 1970-es évek közepén történt, először fiatal, kóborló példányokkal. Az első fészkelését a lébényi Figurákban észleltük 1984-ben.

1975.05.11.	1 pd juv.	lébényi Figurák felett repült
11.23.	1 pd juv.	Jánosi legelő fölött repült (FARAGÓ SÁNDORral láttuk)
11.24.	2 pd juv.	Tóbi liget, földről repültek fel
1977.12.18.	1 pd	Tóbi liget
1981.05.10.	1 pd ad.	Hanság-csatorna felett repült
1984.12.02.	3 pd	hanságfalvai nemesnyarasba repült be éjszakázni
1985.01.12.	3 pd	az előző helyen láttuk ismét, 2 pd ad. és 1pd juv.
1986.02.03.	1 pd ad.	86-os út felett a Szőke tónál repült keleti irányba
1987.02.02.	2 pd ad.	Hanság-csatorna mellett, a Madárerdőnél láttunk teledő példányokat
03.05.	1 pd	Hanságfalva közelében keringett
1988.01.15.	1 pd	Hanságfalva mellett repült nyugati irányba
02.07.	1 pd	Jánossomorjától északnyugatra, a Rohrerföldnél szállt be egy facsoportba
12.08.	1 pd ad.	Kápolna tanya közelében, lucerna tarlón
12.22.	1 pd ad.	Madárerdőnél repült
12.23.	2 pd	Madárerdőnél keringett
1990.07.16.	1 pd juv.	Péteri legelőnél a lucernán valamit fogyasztott
1992.01.18.	1 pd ad.	Somorjai erdő, országhatár melletti nyarasába repült be
02.25.	1 pd	Somorjai erdők felett repült
1993.06.05.	1 pd juv.	Kápolna tanya közelében, lucerna táblán.

KÉK VÉRCSE (*Falco vespertinus*)

Elsősorban a Mosonszolnok és Hegyeshalom közti területen lehetett látni költési időben. Táplálékszerzés közben megjelent Jánossomorja térségében is.

1979.08.11.	cca. 20 pd	a Péteri legelőnél, búzatarlón, egész nap
08.20.	2 pd	a Péteri legelőnél vadászott
1980.07.26.	2-3 pd	Frank dűlőben repült a gabona tarló felett
1984.05.		Irénmajor melletti fasorban több héten keresztül figyeltem egy fészek életét, benne 4 fiókával
1987.05.24.		Irénmajornál, egy másik fészek körüli veszekedést figyeltem meg
05.11.	1 pd	Jánossomorja alatt, a Szőke tónál vadászott
1989.06.04.	4 pd	Mosonszolnoki lucerna feletti villanyvezetéken,
06.18.	6 pd	az előbbi helyen, a vezetéken
06.21.	3 pd	az előbbi helyen láttam ismét
07.07.	7 pd	az előző helyen, a tábla tárcsázása idején a vezetékről figyelt.
1990.06.05.	40-50 pd	a Péteri legelőn, lucerna kaszálás közben.

HÓBAGOLY (*Bubo scandiacus*)

1987.04.20.	1 pd juv.	Lébény, Töllösi nemes nyáras tuskózott területén (2 erdőmérnök kollégával együtt figyeltük cca. 150 méterről, majd alacsonyan elrepült)
1993.02.09.	1 pd juv.	Az előző megfigyelés helyszínén láttuk dr. KŐHALMY TAMÁS társaságában.

FEKETE HARKÁLY (*Dryocopus martius*)

1974 körül észleltük az első példányok megjelenését a keleti részekén, a Vesszős erdőben, azóta elterjedt az egész Észak-Hanságban. Még nemes nyarasokban is fészkel.

1974.12.12.	1 pd	Császárrét, Gulyaállási erdőben.
12.27.	2 pd	Vesszőserdőben
1975.02.02.	1 pd	Hanság, Nagyerdőben láttam repülni
09.29.	1 pd	Krisztina bereknél láttam repülni.
1976.06.11.	1 pd	Hanságfalva, Jancsi-majori erdőnél
1979.11.14.	1 pd	Rábca hullámterében, Tárnokrétnél
1981.05.21.	1 pd	Császárrét, Gulyaállási erdőben láttam
1985.07.29.	1 pd	Hanság, Nagyerdői tölgyesben hallottam hangját
1986.05.04.	1 pd	Hanságfalva, Somorjai erdő felett láttam repülni
1987.08.27.	1 pd	Császárrét, Populétumnál láttam repülni
1988.07.21.	1 pd	Hanságfalva, Somorjai erdőben
1992.01.24.	1 pd	Császárrét, Gulyaállási erdő
02.02.	1 pd	Császárrét, Gulyaállási erdő.

SZALAKÓTA (*Coracias garrulus*)

A Hanság egyik ékessége eltűnt a vidékről. 1986 után már mások sem látták a környéken.

1976.07.27.	5 pd	Hanságligettől keletre, valószínűleg egy család lehetett a Rábca partról
1977.06.24.	3 pd	Rábca töltésen Tárnokréti térségében egymástól távolabb
1980.06.16.	3-4 pd	Rábca töltésen, a hullámtérben fészkelő példányok közül
1986.07.19.	1 pd	Rábcakapira vezető út melletti villanyvezetéken ült

KIS ÓRGÉBICS (*Lanius minor*)

Mint érdekes, vonuló madár a térségben mindenhol előfordult a megfigyelések szerint, de a fészkelési időben csak a Hanságon kívül találtam. A Mosoni-síkon a kék vércsékkel együtt mutatkoztak a lucerna táblák közelében.

1976.05.16.	1 pd	Irénmajor mellett villanyvezetéken ült
05.18.	1 pd	Irénmajor mellett villanyvezetéken ült
07.25.	2 pd	Jánosi legelőn, cseresznyefán
08.06.	2 pd	Lébény, Töllösi erdőben, valószínű nem ott fészkeltek
1986.06.29.	1 pd	Levél község közelében, a vasút melletti erdősávban
08.21.	2 pd	Jánossomorja, Kendergyár mellett, villanyvezetéken ültek
1987.06.24.	2 pd	Levél közelében, fasor és közút közötti vezetéken ültek
07.22.	3 pd	Csorna város északi határában egy nagyobb nyárfa oldalágán lévő fészeknél
1988.06.05.		3 lakott fészket találtam a Mosonszolnok és Levél közötti erdősávokban
1989.06.04.	6 pd	Mosonszolnoknál, vasút melletti erdősávban láttam
06.18.	4 pd	Mosonszolnoknál, vasút melletti erdősávban láttam
06.21.	2 pd	Mosonszolnoknál, vasút melletti erdősávban láttam
06.25.	4 pd	Mosonszolnoknál, vasút melletti erdősávban láttam
08.19.	2 pd	Jánossomorja, Kápolnatanya közelében, villanyvezetéken ültek

ERDEI SZÜRKEBEGY (*Prunella modularis*)

A szakirodalom csak szigetközi előfordulásról írt, hansági előfordulása és téli megjelenése érdekességnek tűnt.

1975.03.22.	2 pd	Krisztinaberek, Dombosházi öregerdő
1985.05.17.	1 pd	Hanság, Nagyerdő (gyűrűzve lett)
1987.01.18.	1 pd	Jánossomorja, udvaromban a madáretetőnél
1987.04.05.	1 pd	Hanság, Nagyerdőn (az 1985-ben gyűrűzött visszafogása ugyanott)
1990.03.28.	1 pd	Jánossomorja, udvaromban a madáretetőnél.